

ZVONČEK

Vsebina.

1. <i>E. Gangl</i> : Petar Mrkonjić. Pesem	1
2. <i>Jos. Vandot</i> : Kekec nad samotnim brezdnom. Planinska pripovedka s tremi podobami	3
3. <i>Janko Leban</i> : Lukčev prvi šolski dan. Povest	15
4. <i>Marica Bartolova</i> : Ameriški dom v Cerkvenci. Poučni spis s štirimi podobami	17
5. <i>Anica</i> : Tozu! Pesem	19
6. <i>Janko Samec</i> : Smrt. Pesem	20
7. <i>Miroslav Kuncič</i> : Zimska žalost. Pesem	20
8. <i>I. L.</i> : Grob sv. Nauma. Zgodovinski spis z zemljevidom	21
9. <i>Kraljica Marija in prestolonaslednik Peter</i> . Podoba	23
10. <i>Ivo Trošt</i> : Za plačilo ali zastonj. Povest	24
11. <i>Janko Samec</i> : Anka gleda v zvezde. Pesem	25
12. <i>Pouk in zabava</i>	26
13. <i>Kotiček gospoda Doropoljskega</i>	30
14. <i>V XXV. leto!</i>	32

Domovina, vedno mislim nate in na neosvobojene brate!

„Zvonček“ izhaja v mesečnih zvezkih ter stane vse leto v naprejšnjem plačilu 30 Din, pol leta 16 Din, četrta leta 9 Din. Posamezne številke 3 Din.

Uprava je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna I. nadstropje.

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Luka Jelenc**, ravnatelj v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6.

Rokopise je pošiljati na naslov: **Uredništvo »Zvončka«** v Ljubljani, Bleiweisova cesta št. 20/II.

Rešitve sprejemamo tekom prvih 14 dni po odpravi vsake „Zvončkove“ številke!

Last in založba Udruženja Jugoslovenskega Učiteljstva — poverjenišvo Ljubljana.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Engelbert

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA SLOVENSKO
MLADINO

LETO XXV.

UREDIL
ENGELBERT GANGL

1924

V LJUBLJANI

LAST IN ZALOŽBA „UDRUŽENJA JUGOSLOVENSKEGA UČITELJSTVA“
POVERJENIŠTVO LJUBLJANA

NATISNILA UČITELJSKA TISKARNA

VII B f
35986

ZVONČEK

LIST ZA PODOBANE ZA SLOVENSKO

M. ADINO

VII B f
35986

Vsem, ki ljubijo domovino in
lepoto mladosti, posveča
dvajsetpeti letnik „Zvončka“
kvaležni in vdani
urednik.

KAZALO.

Pesmi.

	Stran
Petar Mrkonjić. <i>E. Gangl</i>	1
Tozu! <i>Anica</i>	19
Smrt. <i>Janko Samec</i>	20
Zimska žalost. <i>Miroslav Kunčič</i>	20
Anka gleda v zvezde. <i>Janko Samec</i>	25
V albanskih gorah. <i>E. Gangl</i>	33
Vprašanja. <i>Janko Samec</i>	45
Luna. <i>Janko Samec</i>	45
Zimska. <i>Ernest Tiran</i>	47
Solncu na čast. <i>Miroslav Kunčič</i>	52
Marijici. <i>Desanka</i>	52
Jutranja. <i>Gustav Strniša</i>	59
Večerna. <i>Gustav Strniša</i>	60
Kosovo polje. <i>E. Gangl</i>	65
Ptička. <i>Žukovskij-Pogačnik</i>	74
Pust. <i>Fr. Ločniškar</i>	79
V hribih mete. <i>Planinec</i>	83
Zimska. <i>Fr. Ločniškar</i>	83
Junak Vojanov. <i>E. Gangl</i>	89
Hrast pred padcem. <i>Miroslav Kunčič</i>	99
Pomlad v neodrešeni domovini. <i>Albin Čebular</i>	102
Srčni možiček. <i>Fr. Rojec</i>	108
Gosposvetsko polje. <i>E. Gangl</i>	113
Saj je že tukaj! . . . <i>Anica</i>	123
Žalujoč otrok. <i>Janko Leban</i>	127
Zlatki v spominsko knjigo. <i>Dr. Fr. Zbašnik</i>	127
Maj. <i>Tone Gaspari</i>	128
Pismo bratcem v svobodi. <i>Anica</i>	135
Bajka o jajcu. <i>Fr. Rojec</i>	136
Brez doma. <i>Fr. Rojec</i>	137
Vigred. <i>Miroslav Kunčič</i>	139
Maj, maj . . . <i>Fr. Žgur</i>	139
Ranjenec od Prilepa. <i>E. Gangl</i>	145

	Stran
Pri zibelki. <i>Janko Leban</i>	155
Mlada rast. <i>Fr. Ločniškar</i>	158
Majdka in solčna žarka. <i>Miroslav Kuncič</i>	158
Dve liliji. <i>Fr. Rojec</i>	159
Vladika Josip Juraj. <i>E. Gangl</i>	169
Modri Tonček. <i>Janko Leban</i>	178
Iz spominske knjige „Zlatice“. <i>Oton Župančič</i>	183
Na razpotju. <i>Fr. Rojec</i>	184
Ilija Gregorič. <i>E. Gangl</i>	193
Nevihta. <i>Gustav Strniša</i>	203
Mesec. <i>Fr. Žgur</i>	207
Zvesti čuvaj. <i>Fr. Rojec</i>	208
Demanti. <i>Gustav Strniša</i>	212
Izdajalčeva smrt. <i>E. Gangl</i>	217
Zdravje. <i>Modest</i>	223
Po kresu. <i>Fr. Rojec</i>	236
Knez Ivo in majka Boja. <i>E. Gangl</i>	241
Na paši. <i>Fr. Ločniškar</i>	242
Zoranček in solnčece. <i>Anica</i>	251
Ajmo spat! <i>Fr. Žgur</i>	256
Nebeška pesemca. <i>Gustav Strniša</i>	256
Jesen. <i>Fr. Rojec</i>	257
Večerna. <i>Fet-Pogačnik</i>	260
Zrinjski in Frankopan. <i>E. Gangl</i>	265
Iz dalje prihaja zvonjenje . . . <i>Dr. Fr. Zbašnik</i>	281
Igre. <i>Andrej Rapè</i>	283
Najslajši dan. <i>Fr. Rojec</i>	284
Miloš Obilič. <i>E. Gangl</i>	298
Prvemu učitelju. <i>Gustav Strniša</i>	303
Zimski gostje. <i>Fr. Rojec</i>	308

Pripovedni spisi.

Kekec nad samotnim brezdnom. <i>Josip Vandot</i>	3,
34, 66, 90, 114, 146, 170, 194, 218, 243, 266, 290	
Lukčev prvi šolski dan. <i>Janko Leban</i>	15
Za plačilo ali zastonj. <i>Ivo Trošt</i>	24
Dimnikar. <i>Janko Leban</i>	46
Krivo polje. <i>Ivan Albreht</i>	48
Begunka Jelica. <i>Marica Bartolova</i>	53
Braničev Stanko. <i>Ivo Trošt</i>	56
Ugnana jeza. <i>Ivo Trošt</i>	60
Strah. <i>Dr. Fr. Zbašnik</i>	75, 100, 124
Maček, ki je zibal miško. <i>Ivo Trošt</i>	80
Rod za rodom . . . <i>Fr. Ločniškar</i>	81

	Stran
Kratek odgovor. <i>Silv. Košutnik</i>	138
Stanko in Milko. <i>Ivo Trošt</i>	156
Kako sem spoznal svojega brata. <i>Kompoljski</i>	160, 185
Gojka. <i>Andrej Rapè</i>	179, 204
Zaupanje. <i>Janko Leban</i>	228
Gospodična Substancija. <i>Franko Draganec</i>	252
Vrabci. <i>A. Meder-Utva</i>	254, 279
Volk. <i>Dr. Fr. Zbašnik</i>	276

Poučni spisi.

Ameriški dom v Cerkvenci. <i>Marica Bartolova</i>	17
Grob sv. Nauma. <i>I. L.</i>	21
Kartograf Blaž Kocén. <i>P. Strmšek</i>	49
Sadna razstava. <i>R. B.</i>	84
Pesnik Stritar v Rogaški Slatini. <i>Dr. I. L.</i>	103, 129
V rojstnem kraju prvega slovenskega pisatelja. <i>Dr. I. L.</i>	209, 233, 258
Jakobu Dimniku v spomin. <i>E. G.</i>	281
Jovan P. Jovanovič. <i>E. G.</i>	304

Pouk in zabava.

Novoletna zastavica. <i>Br. in Fr. Rojec</i>	26
Petar Mrkonjič	27
Domovina Slovenov	27
Simona Jenka izbrani spisi za mladino	27
Nove knjige	27
Rdeč sneg	27
Knjiga i igra. <i>Isa Velikanovič</i>	28
Živali v pregovorih	28
Fotografija	28
Šivalni stroj	28
Meter	28
Kotiček gospoda Doropoljskega	30,
63, 87, 111, 143, 167, 191, 215, 239, 263, 287, 311	
V XXV. leto	32
Skrivalnica. <i>Br. Rojec</i>	61
Rešitve in rešilci	62,
86, 109, 140, 165, 189, 213, 237, 261, 286, 309	
Najkrajša imena	62
Vzgoja na Kitajskem	62
Zimski izprehod. <i>Julij Essich</i>	62
Šaljivo vprašanje	85
Jagnje brez droba. <i>I. T.</i>	86
Kako se uravnava svet. <i>I. T.</i>	86
Novoletno voščilo. <i>Anica</i>	86

	Stran
Modra sodnica. <i>Alfred Pičinin</i>	86
Geometrična naloga. <i>Fr. Zagorc</i>	109
Najmanjši narodič na svetu	110
Junak Vojanov	110
Vremenska prerokovanja. <i>Janko Leban</i>	110
Učitelj. <i>Janko Leban</i>	110
Drobiž. <i>Janko Leban</i>	110
Zemljepisna naloga. <i>H. Podkrajšek</i>	140
Ogromni rastlinski plodovi	141
Zastavica v podobah. <i>Fr. Zagorc</i>	166, 237, 285
Zgodba o dveh lažnivih miškah. <i>Ernest Tiran</i>	166
Nekoliko zanimivosti iz Novega Jorka	166
Naloga za kratek čas. <i>H. Podkrajšek</i>	189
Pozdrav	189
Kresničice	189
Vladika Josip Juraj	190
Velik in drag velikonočni piruh	190
Češki dar naši kraljici	190
Naša himna. <i>Miladin K. Nikolič-Radinski</i>	190
Skrivalnica. <i>Fr. Rojec</i>	213
Kralj Aleksander I.	214
„Iz dni trpljenja“	214
Povest o svatbi kralja Jana	214
Zgodba o oslu	238
Človeško srce	238
Skakalnica. <i>H. Podkrajšek</i>	261
Opomini. <i>Fr. Rojec</i>	262
Dobro in prav. <i>Ivo Trošt</i>	262
Za red in zdravje. <i>Fr. Rojec</i>	262
Tisoč in ena noč	285
Ob Stritarjevem grobu. <i>Nežika Činžarjeva</i>	309
Kaj je grdo in lepo obenem. <i>Ivo Trošt</i>	310

Glasba.

Dan. <i>Ferdo Juvánek</i>	28
Na poti v šolo. <i>Ferdo Juvánek</i>	141
Na Jurjevo. <i>D. Serajnik</i>	188
V mrzli jeseni. <i>A. Adamič</i>	286
Ciciban — Cicifuj. <i>Ferdo Juvanec</i>	306

Podobe.

Kekec nad samotnim brezdnom	8,
10, 13, 40, 42, 44, 70, 73, 92, 95, 97, 117, 121, 122, 148, 150, 153, 173,	
177, 195, 200, 202, 220, 222, 225, 246, 248, 269, 271, 273, 292, 299, 301	

	Stran
Ameriški dom v Cerkvenci	17
Deklice v Ameriškem domu	18
Dečki v Ameriškem domu	18
Kopanje in solnčenje	19
Kraljica Marija in prestolonaslednik Peter	23
Kocénova rojstna hiša	50
Begunka Jelica	53
Predjamski grad pri Postojni	55
Pust	79
Sadna razstava	84
Josip Stritar	104
Stritarjev dom v Rogaški Slatini	105
Stritarjev dom z okolico v Rogaški Slatini	106
Učiteljščnice iz Maribora pred Stritarjevim domom	107
Šolska mladina pred Stritarjevim domom	107
Aleksandrov dom v Rogaški Slatini	129
Ljubljanski dom v Rogaški Slatini	130
Zdraviliški dom v Rogaški Slatini	131
Vrelec „Styria“ v Rogaški Slatini	132
Izprehajališče v Rogaški Slatini	133
Stritar na mrtvaškem odru	134
Dve liliji	159
Dravska dolina: Pogled iz Studencev pri Mariboru	161
Fala	162
Sv. Duh na Ostrem vrhu	164
Muta	186
Vuzenica	187
Na razpotju	184
Zvesti čuvaj	208
Primož Trubar	211
Zdravje	232
Rašica	233
Turjak	235
Po kresu	236
Vrabci	254, 279
Jesen	257
Trubarjeva rojstna hiša	259
Jakob Dimnik	282
Jovan P. Jovanovič	394
Na preži	305
Zimski gostje	308

*Domovina, vedno mislim nate
in na neosvobojene brate!*

Štev. 1.

V Ljubljani, januar 1924.

Letnik XXV.

Petar Mrkonjić.

(1875—1921)

Za krst častni i slobodu zlatnu!

Ercegbosanska krščanska raja
od bolesti vije se v okovih,
zemljo rodno vroča kri napaja,
plamen gospodari po domovih,
polumesec o vsevladju sanja,
križ v ponižanja temò naklanja.

Krik oskrunjene časti devištva,
dece jok in mater tiha groza,
nema bol junakov mučeništva,
opustošena ravan in loza
narod vnamejo k osvetni vstaji:
zmaga ali smrt naj pride raji!

Petar Mrkonjić začuje klice,
bratom na pomoč se naglo dvigne,
srd razpali mu junaško lice
in k zakletvi meča jeklo švigne:
„Z mano vsak, ki v srcu ti je vera,
že prepolna je trpljenja mera!“

Zgrne se ob njem sokolov jata,
v prsah volja, v pesti nož in strela;
Srb objame si Slovenca brata,
kri Hrvatu v žilah polje vrela,
ena jih naloga složno druži,
večni pravdi ena duša služi!

V prah razmelje skalna se pečina,
a junaštvo Petru ne uplahne,
prva njemu skrb je domovina,
zanjo se mu sila vsa razmahne,
njej živi in zanjo sam četuje,
zanjo z njim se z bratom brat vojuje.

V njem je krvca Karadžordževića;
vnuk sokola sivega seljaka
vsem je borcem jasna, živa priča,
kaj poziv je in poklic junaka:
Ena mati — domovina ena,
zanjo žrtev težka ni nobena!

Bije Mrkonjić preljute boje,
trn opleta mu ponosno glavo,
a ko k zmagi dvigne hrabre roje,
loror ga ovije z večno slavo,
in iz smrtne žetve prekrvave
spne se prapor svobodne države!

Z njega se sijajem tropramenim
kiti zemlja naša vsa prostrana,
in proslavlja s spevom ga ognjenim
vsaka duša mu v ljubezni vdana.
Veličina Petra k nebu zrasede,
rodni svet ga v pokoj sprejme vase! —

E. Gangl.

JOSIP VANDOT:

Kekec nad samotnim brezdnom.

Planinska pripovedka.

*Hčerki Jelici
za novoletno darilce.*

1.

Strmel je Kekec tisti dan in se je čudil. Kar debelo je gledal in ni mogel verjeti. Bilo je pa tudi vse tako čudno in strašno, tako strašno, da Kekec niti vsega ni mogel doumeti. Zato pa je kar stal pred pastirjem Mišnjekom in ga je gledal, samo gledal. Pastir Mišnjek je zrl na Kekca s svojimi drobnimi, zvitimi očmi. Njegova dolga, sključena postava se je sključila še bolj, in krog usten mu je zaigral škodoželjen posmeh. Z roko je pogladil pastir Mišnjek svoje osivele, ščetinaste brke. Dolgo, okovano palico je zasadil v zemljo in se je zarežal še enkrat. Udaril je Kekca po rami, prav pošteno ga je udaril, da se je Kekec stresel in je stopil za korak nazaj. — »Pa mi ne verjameš, Kekec? Ha?« je vprašal pastir Mišnjek prav resno. »O, ti si nepridiprav, velik nepridiprav! Zato mi pa nočeš verjeti... A rečem ti, Kekec, da se boš še danes praskal za ušesom in boš mislil na pastirja Mišnjeka. Če nisi še nikoli v življenju javkal, boš pa danes. Javkal boš pa tako, da se ti bodo smejale vse divje koze in srne in jeleni in lisice, kolikor se jih klati in šopiri po Mali Pišenci... Ali mi verjameš, Kekec? Ha, ali mi verjameš? Še enkrat te vprašam, Kekec! Pa bo prepozno, Kekec — hej, prepozno, če mi nočeš zdaj verovati...«

Kekec ga je gledal in je molčal, samo molčal. Toda naposled je stresnil z glavo in je zamahnil z roko. Pa se ni več čudil in tudi strmel ni več. »Stric Mišnjek!« je izpregovoril pogumno. »Ali mislite, da imate našo Tinkaro pred sabo? Hej, hej! Naša Tinkara se prestraši vsake miške, če zvečer zacvili nekje tam v kotu... A mene ne preplaši miška, mene ne preplaši vsak strah, ki je na sredi votel, a na straneh ga pa kar nič ni. Stric Mišnjek, vi govorite in govorite, a vaše besede so kakor tisti strah, ki se ga boji naša Tinkara... O, saj vam ne verjamem! Lepo pojdem po tej stezi skozi Malo Pišenco. Pa še na misel mi ne pridejo strahovi, ki ste mi o njih ravnokar pripovedovali. Še koga drugega se nisem ustrašil, pa bi se bal vaših strahov? Stric Mišnjek, hej, stric Mišnjek! Kar po brkih se pogladite, pa

pojditе strašit koga drugega! Veste, Kekec ima druge skrbi v glavi in druge muhe, ki so več vredne nego vaši strahovi... Stric Mišnjek, kar lepo pasite živino! Jaz pa grem naprej po stezi in bom prepeval vso pot. Pa brez zamere, stric Mišnjek!»

Kekec je zamahnil še enkrat z roko. Zavihtel je svojo dolgo, z ostro konico okovano gorsko palico. Zavriskal je na glas, da je jeknilo stoglasno med divjimi, s snegom pokritimi skalami, ki so kipele vsepovsod v jasno nebo. Potem pa se je obrnil in je odšel po stezi, ki je držala med gostim rušjem tja doli, kjer je zelenel smrekov gozd. Pot je bila peščena in se je v početku vila tik pod gladkim skalovjem strmega, visoko v nebo kipečega snežnika. Stokrat je prestopil Kekec tisto stezo. Nenadoma pa se je ustavil in se je ozrl na pastirja, ki je stal sredi trate tam doli in mu je žugal z roko. Kekec se je zasmejal na ves glas, pa je zavpil: »Stric Mišnjek! Ali slišite? Svojim kravam in teličkom pripovedujte o strahovih! Svoje ovce in bicke plašite z medvedi in škрати, ki domujejo po Mali Pišenci! Pa tudi to jim povejte, da se jih Kekec ni bal, resnično se jih ni bal... Hej, stric Mišnjek! Ali slišite?«

Pastir tam doli je zažugal še enkrat z roko. Zagrohotal se je, se obrnil in je izginil kar hipoma v goščavi, in Kekec ga ni videl več... »O, glej ga, glej!« je godrnjal Kekec, ko je stopal nalahko po stezi proti smrekovemu gozdu. »Tega Mišnjeka poglej! Pa me je hotel prestrašiti in oplašiti. Sto škratov mi je opisal in naslikal; sto škratov, ki se love po Mali Pišenci in odrežejo ušesa in nos vsakemu dečku, če ga umamejo... Pa o medvedih mi je pravil, ki se jih najmanj deset skriva tam doli med skalovjem Male Pišence. In o risih in volkodlakih se mi je nekaj lagal ter o divji mački, ki ima dvanajst glav in trideset krvavih šap... Verjel bi vam, stric Mišnjek, če bi bil naša Tinkara, a ne Kekec. Pa če bi bilo tudi res, vse eno bi šel skozi Malo Pišenco. Hm, namenil sem se enkrat tako in zaradi tega ne odstopim od te steze, resnično ne odstopim! Pa naj strašijo škratje in medvedi in risi in divje mačke! Saj se ne bojim, ne bojim! In čemu bi se bal, hej, čemu?«

In Kekec se zares ni bal. Ker se je bil že odločil za to pot, pa ni hotel iti po drugi. Že zjutraj doma se je bil odločil za to pot, ki po njej še ni šel nikoli. Poslali so ga od doma, da gre pogledat visoko tja v gorovje po živini, ki jo pase pastir Mišnjek vse poletje na planinah. In Kekec je šel in je sklenil že tedaj, da se vrne domov skozi Malo Pišenco, koder še ni nikdar hodil. Pa je našel živino in tudi pastirja Mišnjeka je našel. In bilo je vse zdravo in bilo je vse v redu. Zato pa se je napotil nazaj proti domu. Pastir Mišnjek mu je pripovedoval strahote o Mali Pišenci, da bi ga odvrnil od te poti. A Kekec je spoznal, da se pastir Mišnjek samo norčuje in ga v svoji norčavosti samo plaši. Zato pa ni verjel, pa je kar stopil na stezo in gre po njej.

da vidi tam doli krasoto in strahoto, ki toliko o njej pripovedujejo ljudje v dolini.

»Hej, Mišnjek!« se je posmejal Kekec, ko se je vedno bolj bližal temnemu smrekovemu gozdu. »Pa je res mislil, da sem Tinkara in bom pobegnil kakor zajček, če mu pokažeš pest. O, naj pride mačka s krvavimi šapami; medved naj pride in pridejo naj škrate in risi — ne bojim se jih! Saj nisem storil še nikomur nič žalega. A če ravno hočejo, no, naj me pa! Saj imam palico; a na koncu palice je železna ost, ki kaj nemilo prasne; mogoče še bolj nemilo prasne kakor pa divja mačka s svojimi tridesetimi šapami... Videli bomo, hej, videli...«

Kekec se je še enkrat posmejal in je stopil v mračni gozd. Pot je držala naprej in naprej in je bila dobro izhojena. Kekec je spoznal, da je to živinska pot, ki ga povede do velikega studenca, kamor hođi živina, da si pogasi žejo. Krog in krog so mirovale visoke, stoletne smreke. Njihove veje so bile obrastene z dolgimi, sivkastimi lišaji, ki so pokrivali tudi široka, smolnata debela. Gluha tišina se je razprostirala nad gozdom. Čule so se samo Kekčeve stopinje in ropotanje njegove palice, ki jo je vlekel za sabo. Solnce je gledalo z visokega neba na ta gozd in ga je razžarjalo s svojimi žgočimi žarki. Prijeten vonj po smoli in smrekovem lubju se je širil vseokrog, da se je Kekca kar polastila vesela razigranost. Pa si ni mogel kaj — kar zavriskal je in je pričel peti radostno pesem. Čvrsto je stopal po gozdu in je pozabil na pastirja Mišnjeka, na medvede in na škrate in volkodlake. Še na misel mu niso prišli več strahovi. O, Kekec je mislil samo na svoje pesmi, ki so mu tako veselo prihajale iz grla in so se razlegale vsepovsod po prostranem zagorskem gozdu.

Dospel je do velikega studenca, ki je izviral izpod ogromne skale tamkaj na prostrani trati. Kekec je sedel na kamen kraj studenca. Iz nahrbtnika si je vzel prigrizek, ki mu ga je bila dala mati za na pot. Zadovoljno ga je použil in se je napil hladne studenčnice. Nato pa je vstal in se je napotil naprej. A steza ni bila več tako dobro izhojena; bila je tako ozka, da se jo je komaj razločevalo in je zavila navkreber po strmini. A Kekca ni to vznemirilo niti najmanj. Čvrsto je stopal dalje in se je opiral na svojo palico. Hipoma je prenehal gozd, in Kekec je zagledal pred sabo nizko rušje, ki se je raztezalo tik do belega skalovja orjaškega snežnika, vzpenjajočega se visoko k solncu. Kekcu so se zasvetile oči, ko je zagledal tisto strmo, snežno goro. »To je Mojstrovka,« je dejal in se je razveselil. »Ravno pod njo sem in zdaj bom kmalu v Mali Pišenci. Še pol urice, samo še pol urice...«

Ozka steza je zavila na desno med grbavim rušjem. Od vsepovsod je zadehtelo s prijetnim vonjem; zakaj vse skale, ki so ležale razmetane med nizkim grmovjem, so bile pokrite z rdečim ravšjem.

In ravšje je dehtelo in njegov vonj je raznašal vseokrog lahen vetrec, ki je vel sem doli z zmrznjenih snežišč. Solnce se je smejalo s čistega, modrega neba, in tiha radost se je razprostirala po vsem širnem zagorskem svetu... Kekec je prepeval vedno glasneje in je vriskal, samo vriskal in prepeval. Steza je držala spet navzdol, in Kekec je videl pod sabo samo zeleni gozd, ki se je širil daleč, daleč v nedoglednost. Od nekod je prihajalo neko čudno, zamolklo šumenje, in Kekcu se je zdelo, da vrši mogoče tam doli nad gozdom silen veter in pripogiblje težke vrhove orjaških smrek. Toda motil se je. Nena doma je obstal tam gori na višini in se je ozrl podse. Rušje se je bilo razmaknilo, in pod Kekcem je zijal globok prepad. Navpična skala se je dvigala visoko, visoko iz prepada, in vrhu te skale je stal zdaj Kekec. Videti ni mogel dna prepada; samo razpenjeno vodo je videl, ki je bruhala tam iz srede skale in je padala bobneč in hrumeč v globoki prepad. Od tam pa je drvela srdito po ozki soteski med divjimi skalami, ki so jo ovirale na obeh straneh. A voda se je zajedla v skale in je hrumela dalje — preko skal, preko proda, preko zelenih tolmunov.

»Hej, hej!« je zavpil Kekec. »To je pa že Mala Pišenca... Glej, tam sredi skale izvira in hrumi po soteski. Pa sem prišel tako hitro semkaj. No, kdo bi si bil mislil? — Še dobro uro bom hodil po tej soteski, da pridem v dolino... Joj, pa kako lepo je tukaj! In divje je tudi, da bi se skoro bal, če bi ne bil Kekec. Tinkara bi kar sedla od samega strahu. Oči bi si zakrila, pa bi se potrkljala v prepad kakor frnikola v luknjico. Joj, jojmene — naša Tinkara! Pa zakaj jo je strah? Saj še nikoli ni videla strahu, kakor ga tudi jaz še nisem videl nikoli. Hm, čudno — resnično čudno...«

Kekec se je posmehal in je šel mirno nad strašnim prepadom. Steza je krenila onkraj jarka na levo pod visokimi borovci in je držala tik nad sotesko, kjer je bobnel razdivjani gorski potok. Hladno je bilo v tej soteski; zakaj solnce ni moglo sijati semkaj, ker so mu zapirali pot v sotesko visoki grebeni razdrtih, skalnih gor. Žive stvari ni srečal Kekec nikjer. Samo enkrat je zagledal plašnega gorskega zajca, ki je zdrvel preko steze; in samo enkrat je vzplahutal nad njim velik, krasen ruševca in je izginil v visokih vrhovih temnih borovcev. Kekec je žvižgal in je stopal čvrsto naprej in se je čudil, da je pot tako lahka in zložna. Toda kmalu je bilo konec lahke poti. Onkraj borovega gozda je prišel med gladke skale, ki so se vzpenjale od samega proda pa do nebotečne višine na obeh straneh ozke soteske. A Kekec se ni ustrašil. Kar lepo je plezal naprej med skalami in je skakal preko jarkov, ki so rezali na več mestih skalovje. O, Kekec je bil vajejen takih potov, pa še zmenil se ni za nevarnosti, ki so prežale nanj vsepovsod po strmih skalah. Kekec se je samo namuznil in nasmejal, ko je zagledal nevarnost pred sabo ali pod sabo. Splazil se je urno preko težav-

nega mesta, kakor bi trenil. — »Hehe!« je dejal tedaj Kekec. »Da me ulovi zdaj škrat, pa me lahko izpremeni v divjo kozo. Nič se ne bojim, pa če me tudi začara v divjo kozo. Saj znam plezati — bolj znam plezati kot rajnka Keza. A Keza je bila koza, da je ni enake med vsemi Prisankovimi divjimi kozami, ki sem jih bil pasel in sem jih tako pošteno prekanil...«

Kekec se je hotel še nekaj hvalisati. A tedaj je začul nenadoma nad sabo hripav glas, ki se je razlegnil neprijetno po ozki soteski. Kekec se je začudil in se je ozrl okrog sebe. A nikjer ni videl žive stvari. Tisti hripavi glas je zavreščal še enkrat, še dvakrat, še trikrat. Tedaj pa je Kekec pogledal v višavo in nekaj mrzlega ga je streslo po vsem životu. Nad sabo je zagledal veliko, črno ptico, ki je krožila nad sotesko in se je spuščala navzdol in je pri vsakem krogu presunljivo kriknila.

»Ovbe!« je izpregovoril Kekec, ko je zagledal tisto veliko, črno ptico. »To je orel, ki kroži ravno nad mano. Kremplje ima hujše nego mačka, ki mi je o njej pravil pred dobro uro sam pastir Mišnjek. In kljun ima — ovbe, strašen kljun ima... Zagledal me je, pa me nemara pograbi... Kaj ni to eden izmed strahov, ki mi je o njih pravil pastir Mišnjek? Ovbe, resnično... Pa kako bi napravil, da bi zbežal orlu? Kako bi napravil?«

Kekec je obsedel na skali. Stisnil se je v dve gubi, pa je gledal orla, ki se je spuščal vedno niže. Že je slišal šumenje širokih kril in že je mislil, da šine zdaj pa zdaj orel bliskoma do njega in ga pograbi z ostrimi kremplji. A Kekec se je tedaj kar zasmel. Naglo se je ozrl okrog sebe in je skočil preko skale in se je tam potuhnil. Sedel je v ozkem žlebu in je držal okovano palico v rokah. Kakor mačka je gledal orla, ki je bil že nizko, jako nizko in je plahutal z ogromnimi perutnicami. Kekec pa je stiskal ustna, in roka, ki je držala palico, se mu je tresla komaj vidno... Kar nenadoma je šinil orel do skale in je zavreščal, da se je Kekec kar stresel. Prhutajoč je obstal nad Kekecem in je poizkušal, kako bi ga najlaže pograbil.

»Ha, kaj si prišel, razbojnik?« je zasopel Kekec in je nameril palico naravnost v orla. »He, rad bi pojedel Kekca za večerjo — o, seveda, seveda... Če bi bil Kekec bicek — seveda... Čakaj, zagodem ti tako, da se boš spominjal Kekca, dokler boš živ... Čakaj, ti nemarnej! O, le počakaj, ti hudobec krivokljuni!...«

Orel je plahutal, da se je delal veter okrog njega. A ni mogel naravnost do dečka, ki je sedel med dvema skalama in se mu je zaradi tega smejal in režal naravnost v obraz. A Kekec je že iztegnil roko in je dregnul orla z okovano in ostro palico med trdo perut. Orel je strahovito zavreščal in je hotel s kljunom zgrabiti palico. A Kekec jo je potegnul naglo nazaj, in še preden je orel dvakrat trenil s perutmi, ga je zadela ostra palica drugič. Zadela ga je pa v prsi,

da se je perje kar vsulo na skalovje. Orel je kriknil od bolečine in je zaplahotal v stran. Trikrat je vzfrfotal tam, potem pa se je naglo dvignil in je plaval više, vedno više v jasno nebo.

Kekec se je splazil izza skal. Gledal je za bežečim orlom in se je smejal, da se je kar tolkel po kolenih. »Ha, ali sem te?« je vpil za orlom. »O, zmikastil sem te, kakor te še ni nihče! Bolelo te bo

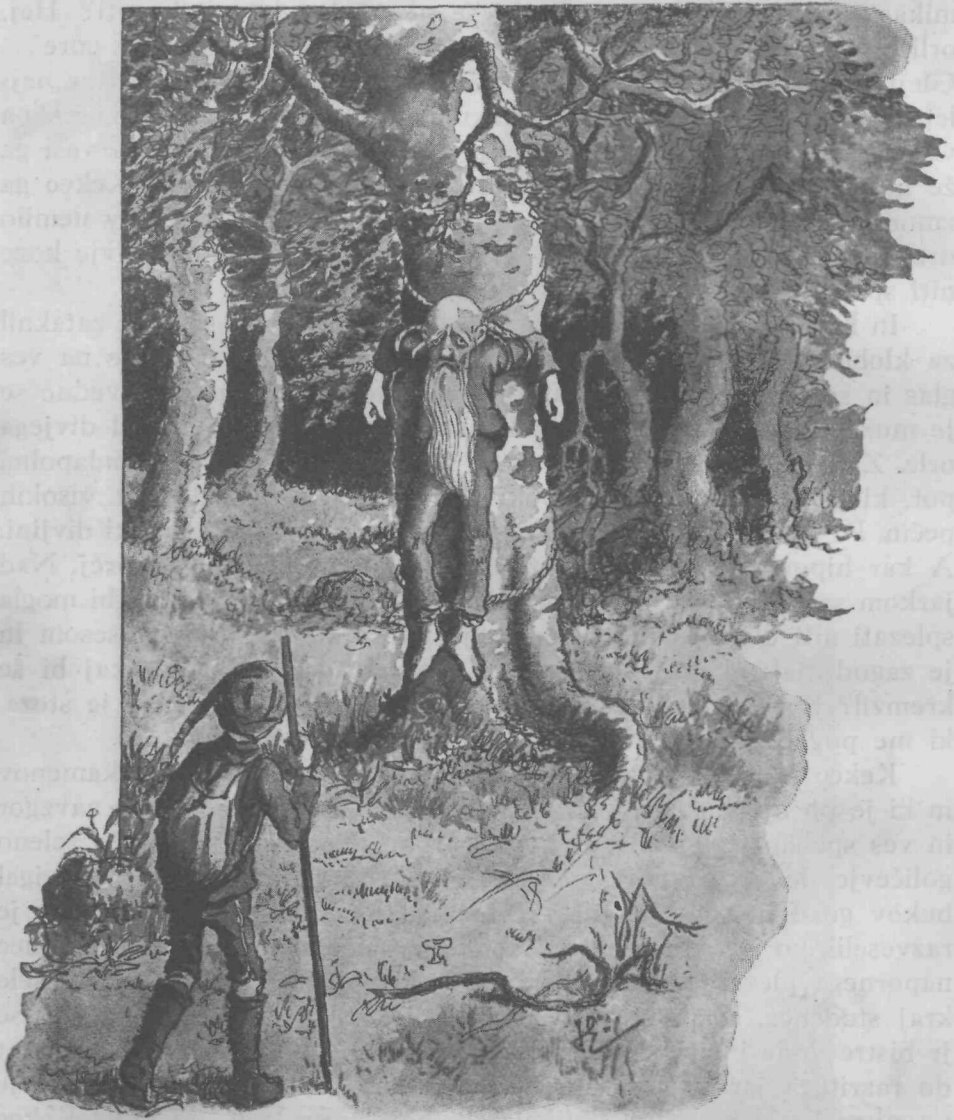
najmanj osem dni in boš vreščal, da bodo divje koze kar skakale po skalovju. Pa se boš spominjal Kekca in boš vedel, kdaj si ga napadel kot razbojnik... Hehe, mislil si, da se bom potuhnil od samega strahu kot miška. Pa boš samo piknil in odprl kljun, pa me požreš za večerjo. Zmotil si se, orliček, pošteno si se zmotil... Kekec je mikastil že koga drugega, pa bi se ne upal tebe zmikastiti? Hej, orliček! Zapomnil si boš Kekca in se mu boš umaknil za devete gore... Glejte, glejte! Pa še lepa peresa mi je pustil tu za spomin. Kar najlepše pero poberem in si ga zataknem za klobuk. Petelinje pero pa vržem stran. Čemu mi bo petelinje pero? Vsak paglavec na vasi ga že nosi. A orlovo pero — hm, kdo ga zmore, kdo? Samo Kekec ga zmore, ki je pošteno premikastil orla in ga je dvakrat prav nemilo dregnil. Pa se usaja zdaj orel, strašno se usaja, da uboge divje koze niti spati ne bodo mogle osem dni. Hej, hej!«

In Kekec se je smejal in je pobral veliko pero in si ga je zataknil za klobuček. Petelinje pero pa je vrgel na tla. Zavriskal je na ves glas in se je pričel plaziti naprej med gladkimi skalami. Še vedno se je muzal in se je spominjal, kako lahko in lepo je premagal divjega orla. Zato pa je bil ves vesel in še na misel mu ni prišla trudapolna pot, ki ga je vodila nad globokim prepadom preko gladkih, visokih pečin. Pa še sam ni vedel, koliko časa se že plazi po tej gorski divjini. A kar hipoma je obtičal v strmem jarku in ni mogel naprej. Nad jarkom se je dvigala strma, navpična stena, ki preko nje ne bi mogla splezati niti divja koza. Kekec se je popraskal za desnim ušesom in je zagodrnjal: »Hm — hm... Kaj bo pa zdaj? I, no — kaj bi se kremžil? Kar po jarku pojdem navzgor. Našla se bo že nekje steza, ki me povede dalje...«

Kekec se je res splazil po jarku, ki je bil poln ogromnih kamenov in ki je po njem curljala drobna vodica. Pol ure se je plazil navzgor in ves spehan je obstal tam gori ob robu. Na levo se je širilo zeleno goličevje, le redko poraslo s travo; a nad goličevjem se je dvigal bukov gozd in se je svetil v rumenih solnčnih žarkih. Kekec se je razveselil, ko je zagledal pred sabo varno pot in je vedel, da je konec napornega plezanja. Kar stekel je preko goličevja in se ustavil šele kraj studenca, ki je izviral izpod skalice onkraj goličevja. Napil se je bistre vode in je krenil preko strmega roba dalje. Dospel je zopet do razritega jarka, ki je segal globoko doli do belega proda, ki je po njem brzel in šumel divji gorski potok. Razločno je videl Kekec modro vodo in tudi šumenje vode je slišal. Zagledal je strme pečine, ki so se dvigale divje na nasprotni strani — skala na skali, prepad nad prepadom. Sredi skalovja je zagledal zeleno planotico; kraj planotice pa je videl nekaj črnega, ki je bilo podobno koči, naslonjeni tik ob belo skalo. Kekec se je začudil in je gledal na tisto planotico. Zmigaval je z glavo in je ugibal in ugibal. A ker ni mogel uganiti

ničesar pametnega, se je napotil naprej in se je vedno bolj bližal zelenim bukvam.

Tedaj pa je obstal kakor prikovan. Hipoma se mu je zazdelo, da so se oglasili od nekod obupno ječanje in tihi klici na pomoč. Kekec

je poslušal in se je oziral na vse strani — a videl ni ničesar. — »Kaj, če gode tu nekje tista mačka, ki ima trideset krvavih šap?« je spreletelo Kekca. »Mogoče se pa pastir Mišnjek vendarle ni lagal... Hej, kako bi jaz pogledal, če me res sreča tista mačka?« — A Kekca ni bilo strah in tudi preplašil se ni. Mirno je šel naprej do široke

bukve, ki je stala samotna na goličavi. Tedaj pa se je naglo ustavil in je zavpil polglasno: »Hej, kaj pa je to? Kaj pa je to?«

Zagledal je tam ob bukvi majhnega možička, ki je bil komaj za poldrugo glavo večji nego Kekec. Trdo je bil možiček privezan ob bukev, da se ni mogel niti geniti. Milo je ječal in stokal, a bradata glava mu je bila sklonjena na prsi. Kekec ga je gledal in gledal ves osupljen. Nazadnje pa je le stopil bliže in je vprašal: »Kaj se vam je zgodilo? Zakaj ste privezani tako neusmiljeno ob drevo?«

Možiček je naglo dvignil glavo in je pogledal na dečka. Radost se mu je zasmejala in trikrat je pokimal v svojem veselju z glavo. »Oj, pobič, pobič!« je odgovoril s tihim glasom. »Sam Bog te je privedel semkaj... Muke trpim, strašne muke. Že celo uro sem privezan k temu drevesu. Umril bi bil že skoro od samega strahu in trpljenja... Oj, pobič, pobič! Samo da si prišel! Pa me rešiš, pobič, strašnega trpljenja me rešiš...«

Možičkov glas je bil tako žalosten in obupen, da se je Kekcu kar srce stisnilo. In Kekec se ni pomišljal — samo z rokami je zamahnil in je segel v žep. Izvlekel je iz njega rdeč in nabrušen pipec. Stopil je tik do stokajočega možička; z roko je okrenil in pritisknil pipec k vrvi. In kakor bi trenil, je popustila vrv, in Kekec jo je odvil naglo, bliskoma. Možiček je odskočil od bukve in se je trikrat pretegnil. Trikrat je poskočil in se je zasmel na glas. »Oj, hoj!« je rekel v svojem veselju. »Pa sem rešen, resnično sem rešen. In smrt se je obrisala pod nosom, hehe, in je ušla, ušla...«

Kekec je gledal možička in se je veselil z njim. Možiček pa ga je potrepljal po rami in mu je dejal: »Ti si me rešil, ti, pobič! Oj, kako ti bom hvaležen vse življenje, da si me rešil iz strašnih krempljev smrti! Že me je držala smrt za vrat, pa si jo zapodil ti, pobič! Kako ti bom hvaležen, oj, kako! Pa kdo si ti, pobič? Dej, povej, da se ti morem zahvaliti...«

»Bežite, bežite, stric!« je odgovarjal Kekec. »Saj ni vredno, zares ni vredno... Kekec sem, ki se vračam z gorá proti domu. Ni mi treba zahvale. Saj nisem storil prav nič posebnega. Tako vrv prereže vsak otrok, pa bi je jaz ne?«

»Veliko dobroto si mi izkazal, Kekec,« je nadaljeval možiček in je kar stiskal dečka z rokami. »O, ti ne veš, kaj si mi storil ravno zdaj, o, ti ne veš. Pa boš že zvedel danes ali jutri... Samo to ti rečem, Kekec, da nikar ne hodi preko goličave, ako ti je življenje ljubo! Idi potuhnjeno skozi gozd visoko tam gori. Zakaj tu ob goličavi preži Bedanec, pa te pograbi in te zadavi. Tudi mene je pograbil — sam si videl, da me je že držala smrt za vrat... Zato pa se potuhni, Kekec, in pojdi varno skozi goščavo! Bojim se Bedanca — gorje ti, Kekec, če te zaloti zdaj, ko si rešil mene! Zato pa beži, Kekec, urno

beži in se potuhni! Glej, jaz že bežim, bežim, ker me je strah Bedanca... Zbogom, Kekec! Vidiva se že še kdaj... Beži, Kekec!«

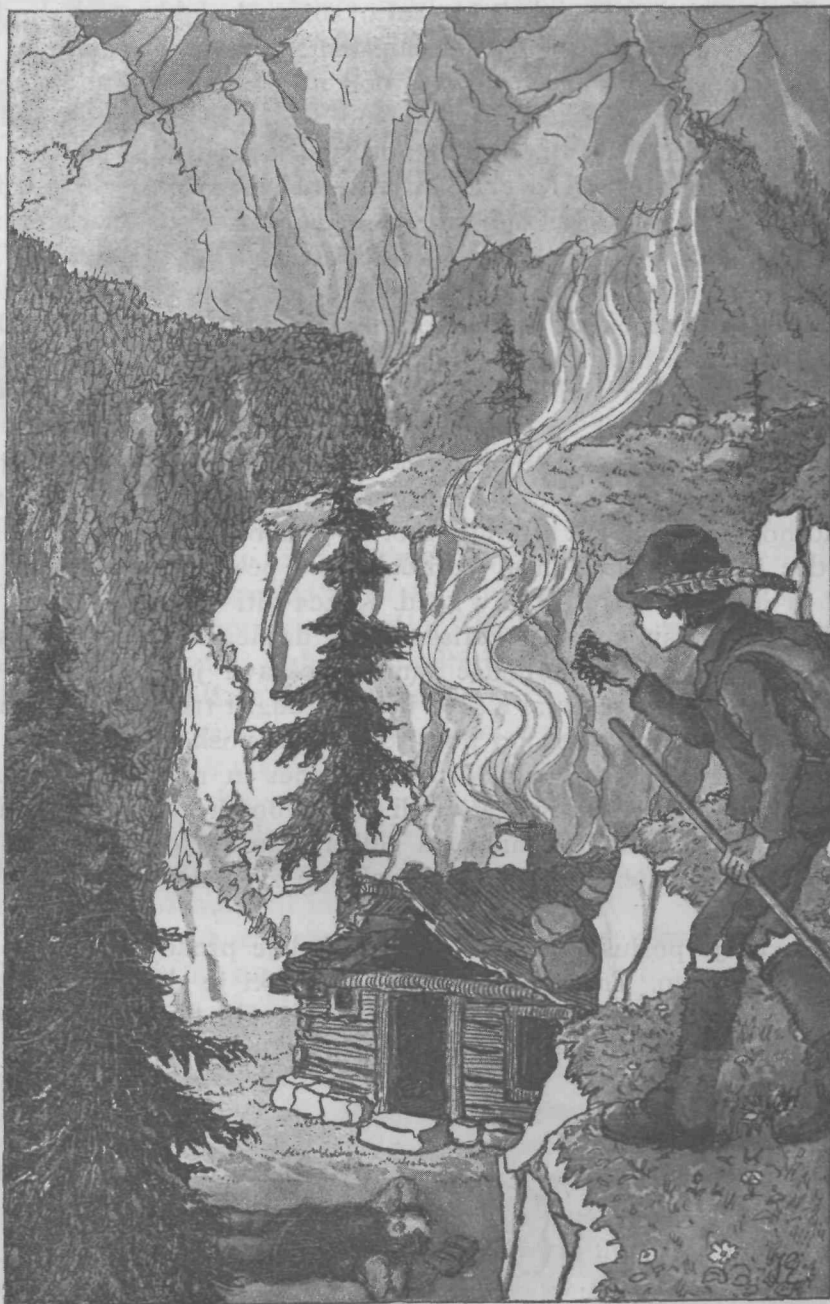
Možiček je strkljal naglo po strmini navzdol in je izginil hipoma tam doli v jarku, in Kekec ga ni videl več. Čudno se mu je zdelo vse to, čudno, kakor da bi bil samo sanjal. Stal je še vedno kraj bukve in je gledal v globočino, kamor je bil izginil možiček. — »Kdo je pač ta možiček?« je ugibal sam pri sebi. »Bedanec ga je pograbil in ga je privezal k drevesu. Pa beži zdaj, beži, kot bi mu bil medved za petami... Pred Bedancem me je svaril, ker je strašen in hudoben. O, vem, vem — saj še na vasi pripovedujejo o Bedančevi strahoti in grozoti... Pa kaj, če bi res napravil tako, kot mi je rekel možiček? Ne bilo bi dobro, če bi me zdaj Bedanec zasačil. Zdaj, ko sem rešil možička iz njegovih vezi... Hej, čudno bi se pogledala, čudno...«

Kekec je stresnil z glavo in se je polglasno posmejal. Nato pa se je okrenil in je letel v gozd. Pod širokimi bukvami se je plazil navkreber in je premišljal o Bedancu in možičku. »Hej, to bo gledal Bedanec, ko stopi k bukvi in ne najde tam možička!« je mrmral Kekec, ko je sopesel navzgor. »Robantil bo, da bo strah. Pa še na misel mu ne pride, da je imel pri tem Kekec svoje prste vmes... O, da bi vedel! Kar zmlal bi me v prah, ker je Bedanec resnično strašen in močan. Pa mu je Kekec le zaigral kot še nobeden človek na svetu... Pa me ne ujame, če me lovi tudi sto let. Kar potuhnil se bom in se bom skrila kakor miška pred muciko naše Tinkare. Ujemi miško, mucika! Bedanec, ti pa ujemi mene, ako moreš, hehe, ako moreš!«

Kekcu se je zazdelo, da je prišel že zadosti visoko. Zato pa se je obrnil na desno in je hitel skozi gozd, da bi prišel čimprej domov. Bukve so postajale vedno redkejše; pričenjalo se je nizko grmičje in tupatam se je že raztezala širna trata, na gosto posejana z rdečimi, debelimi močnicami. Kekec je zagledal globoko pod sabo zeleno dolinico, a sredi dolinice rodno vas, ki se je vsa kopala v rumenih solnčnih žarkih. Zlat petelin se je svetil na rjavem zvoniku vaške cerkve, ki je stala tam sredi zagorske vasi. Kekec bi bil skoro zavriškal, ko je zagledal vas. Toda še o pravem času se je domislil Bedanca in se je zaradi tega kar potuhnil. Stekel je preko trate in se je ustavil tam na višini, ker ni mogel naprej. Pod njim je štrlelo navpično skalovje, dvajsetkrat tako visoko kot je bil Kekec. Kekec se je ozrl tja doli in je zagledal tam obširno kočo kraj zelenih smrek. Dim se je dvigal nad kočo; a kraj koče je spal v senci velik človek in se ni ganil. Kekec je gledal in gledal. Legel je na trebuh in je strmel doli na spečega človeka. Kar nenadoma se je pa stresel in je spoznal moža, ki spi tam doli.

»To je Bedanec — resnično, to je Bedanec,« je dejal v prvem strahu. »Spi, spi... Pa če se prebudi in me zagleda, me pograbi za vrat in me priveže k drevesu kot tistega možička... Seveda, prej me

mora uloviti. A mene ni tako lahko uloviti, ker imam srnjakove noge. Lahko bi mu še eno zaigral, da bi še bolj razsajal, kot bo razsajal,

ker sem rešil tistega možička... Kaj, ko bi vendarle poizkusil, da bi bil mož kar zelen od jezice? Zaslužil je to, ker je tako hudo privezal

možička k drevesu in ga je do smrti prestrašil... Kaj, ko bi poizkusil?»

Kekec se ni mogel vkljub nevarnosti otresti svoje prirodne norčavosti. Kar prsti so ga zasrbeli in prej ni miroval, dokler ni pobral s tal dveh borovih češarkov, ki sta ležala tam na trati. Previdno se je splazil nazaj vrh višine in je pokukal doli na spečega moža. Pomeril je z roko in je vrgel češarek v globočino. Češarek je priletel dedcu na noge. Dedec se je zganil, a vendar je spal kar naprej.

»Hi-hi,« se je posmejal Kekec in je zagnal drugi češarek. A zdaj je meril boljše — in češarek je priletel dedcu naravnost na nos; na vso moč je priletel, da je dedec skočil na noge. Prijel se je za nos in je zavpil na ves glas. Gledal je krog sebe, da bi videl, kdo mu nagaja. A ko je zapazil češarek na tleh, je zažugal z dolgo roko tja v smreke. »Prebite veверice!« je zarohnel, da ga je Kekec prav dobro slišal. »Pokažem vam, še danes vam pokažem! Pa se norčujejo nepridipravke iz mene — iz Bedanca se norčujejo! O, še danes vas polovim in podavim... O, le čakajte, nepridipravke, samo še malo počakajte, hudobnice neumne in košate! Pokažem vam, da vam bo še prese-dalo, ho-ho, presedalo... Prebita reč — hudobna in prevzetna...«

Dedec je še godrnjal in si je tiščal nos s pestjo. Potem pa se je okrenil in je odšel s trate tja v gozd. Kekca niti videl ni, Kekca, ki je ležal tam na višini in si je zatiskal usta, da ne bi prasnili v glasen smeh. Toda ko je izginil dedec tam v goščavi, je vstal in se je zasmejal. »Hoj, hoj!« je dejal Kekec in se je udaril trikrat po kolenih. »Dobro ga je ošinil češarek po nosu, da je kar poskočil, kakor bi ga bil pičil modras. No, to bo godrnjanja danes in rohnenja tu goril! Sirote boste zdaj, ve veверice! Pa tudi Kekec bo siromak, če ga ulovi Bedanec... Šel je zdaj Bedanec na goličavo in zarjove, ker mu je izginil možiček... Beži, beži, Kekec, če ti je življenje ljubo! Beži in ne ongavi sel!«

In Kekec je poslušal samega sebe. Stekel je preko trate in se je zaprašil v goščavo. Tam doli je našel stezo, ki je držala v dolino. Tekel je vso pot in se je ustavil šele v dolini. Od tam pa se je ozrl nazaj na visoko goro. Tlesknil je z roko in se je zasmejal.

JANKO LEBAN:

Lukčev prvi šolski dan.

»Čakaj!« je dejala mati svojemu sinčku Lukcu, ki je bil nekoliko preveč veselo razposajen, »le čakaj! Kmalu prideš v šolo! Tam pa ne boš tako rogovilil, to ti povem! V šoli boš moral mirno sedeti, sicer bo šiba pela! In še kako! Gospod učitelj ti že z leskovko prežene tvoje muhe!«

Lukec se je srčno smejal tem materinim besedam, ker je mislil, da se mati le norčuje. Ko se je pa približal prvi šolski dan, mu je vendar bilo nekam tesno pri srcu.

»Zdaj pa svojega lesenega konjička le postavi v kot!« je rekel oče. »Zdaj je vseh iger konec, učenje pa se začinja!« Lukec je debelo pogledal, kakor mrzel curek so delovale nanj te očetove besede.

Nekega dne pa počí glas: »Danes mora naš Lukec v šolo!« Malo pred deveto uro zjutraj jo je mahal mali abecedar z materjo proti veliki hiši, ki je vanjo vrvelo in šumelo veliko otrok, kakor vrve in šume čebele v panje. Lukec je imel na hrbtu zapeto lepo šolsko torbo. Mati ga je vodila za roko, a deček je bil čudno molčeč. Bodisi, da mu je bilo milo po tem, da ni imel s sabo lesenega konjička, ali bodisi, da mu je na misel prihajala šolska šiba leskovka: izkratka, Lukec se je držal kisló; komaj je bilo spraviti iz njega besedo, ko ga je mati pred šolskimi vrati še enkrat nagovorila.

Ko stopita v razred, vidita že veliko otrok zbranih. Največ se jih je boječe stiskalo k materam in le malodušno so posedali na učiteljev poziv v klopi. In ko so matere odhajale, je mnogotero mlado oko oroselo, dasi je bil učitelj od sile ljubezniv gospod. Tudi Lukec se je težko ločil od matere. Rad bi bil videl, da je ostala. Toda šla je iz šole z drugimi materami in očeti.

Po malem, ljubeznivem nagovoru je gospod učitelj otroke pozval iz klopi, da so se razpostavili pred čitalnim strojem. Zdaj vzame gospod učitelj res šibo v roke, rekoč: »Zdaj pa pazite, vi mladi učenci, na to podobo. To je — igla! Le dobro si jo oglejte!«

Otroci vsi upro oči na naslikano iglo, tudi Lukec, pa vendar ne tako pazljivo kakor drugi, zakaj z enim očesom je vedno škilil proti durim, ki so bile napol odprte. In ko se gospod učitelj nagne k nekemu dečku, da mu pokaže, kako naj usta drži pri izgovoru besede »igla!« v tem hipu Lukec pohiti po svojo torbo in — smuk! — skoz vrata ven!

Mladi učenci se začudeno spogledajo ter upro oči potem na gospoda učitelja, češ, kaj bo sedaj! Gospod učitelj pa mirno reče: »Le ne bojte se, Lukec že pride nazaj!« To rekši, nadaljuje s poukom.

V tem jo je mali begunec možko mahal proti domu. Težak kamen se mu je odvalil od srca. Saj se mu ni treba več bati učiteljeve šibel!

Kmalu se je ves vesel igral za domačo hišo na vrtu pod drevesom. Ko zazvoni poldne, gre s torbo v hišo in se dela, kakor da je prišel iz šole.

Popoldne bi moral Lukec zopet v šolo, in sicer sam! Hencajte, to pa ga je jako skrbelo! Imel pa je Lukec bratca Milčeta. Bil je eno leto mlajši od njega, šaljiv in neustrašen dečko od nog do glave.

K temu se Lukec zateče ter mu prigovarja: »Prosim te, Milče, pojdi popoldne namesto mene v šolo! Ko se vrneš iz šole, dobiš nekaj lepega od mene v dar.«

Milček, ne bodi len, se takoj napravi v šolo. Ko ga gospod učitelj vpraša, kdo je, pove, da je Lukčev brat. Ta ga je poslal v šolo, ker sam noče iti. Gospod učitelj se nasmeje ter reče: »Prav, pa sedi sem v to-le klopi ter bodi miren!«

Mali namestnik si ni dal dvakrat reči. Prav mirno in tiho je sedel v klopi, da ga je bil gospod učitelj jako vesel ter mu je večkrat z roko pogladil kodrasto glavo. Po šoli pa odpre gospod učitelj omaro ter odhajajočemu Milčetu da zavojček slaščic, rekši: »Na, Milče, ker si bil tako priden!« —

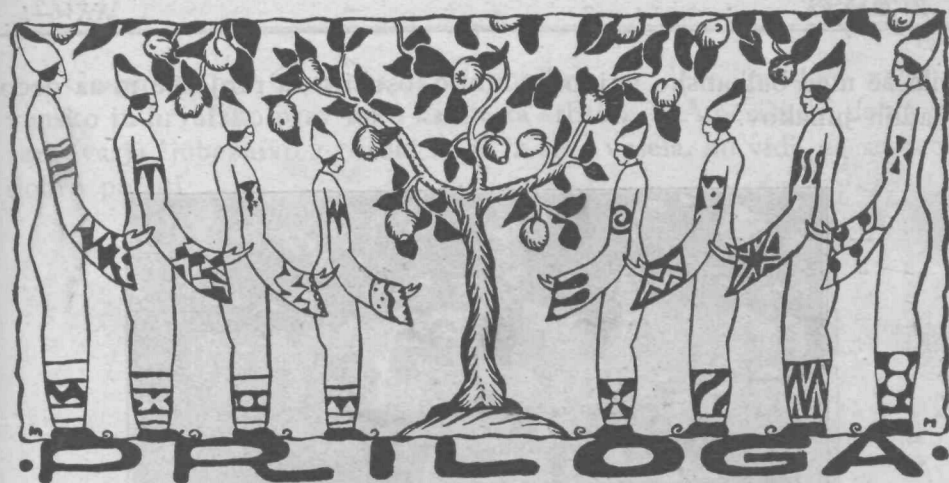
Milček je kar pridiral z zavojčkom domov ter smejoč se postavil slaščice na mizo. Lukec je bil takoj zraven ter je iztegnil roko po njih. Toda oče, ki je bil vse zvedel, kako se je dogodilo, zapovedujoč zakliče: »Stoj, Lukec, stoj! Niti ene slaščice ne dobiš! Česar človek ne zasluži, tega naj si ne prisvaja!« —

Begunec Lukec je ostal z dolgim nosom. Njegovo veselje, da se mu je beg iz šole posrečil, se je ohladilo. Drugi dan pa mu je bilo še huje, zakaj v šolo sta ga spremila mati in bratec Milče! Vsa šola se je zagrohotala, ko je vstopil v šolsko sobo, a gospod učitelj ga je posadil na prazno mesto, kjer ga je zmerom imel pred očmi. Tukaj je torej sedel Lukec in komaj je zatiral solze.

Naposled se je pomiril, ko je videl, da šiba leskovka ne zapoje svoje pesmi nad njim, marveč da jo gospod učitelj rabi le zato, da otrokom črke kaže. Pozabil je na žalost ter si razjasnil obraz, posebno ko mu je ob koncu pouka gospod učitelj prinesel iz omare zavojček slaščic, rekoč: »Na, pa le še in rad pridi! Videl boš, da ti bo dobro v šoli!« —

Lukec je res prihajal vsak dan v šolo. Ugajalo mu je čedalje bolj. Postal je ljubljenec učitelja in ob šolskem sklepu je prinesel domov najboljše izpričevalo.

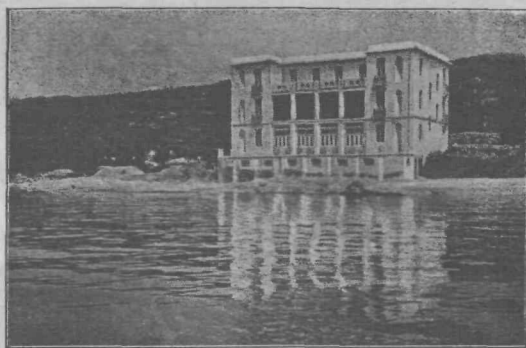

MARICA BARTOLOVA:

Ameriški dom v Cerkvenici.

hrvatskem Primorju stoji Cerkvenica, ki je zaradi svoje krasne lege, zaradi divnega morja in zaradi milega podnebja jako priljubljeno letovišče. Med Cerkvenico in Selcami je Ameriški dom, ki stoji na najlepši točki jugoslovenske jadranske obale. Dom so otvorili lansko leto. Vanj sprejemajo srbske, slovenske in hrvatske vojne sirote. Tu

Ameriški dom

ima jugoslovenska deca na razpolago prekrasno kopališče, lepe sobe in izvrstno ter obilno hrano.

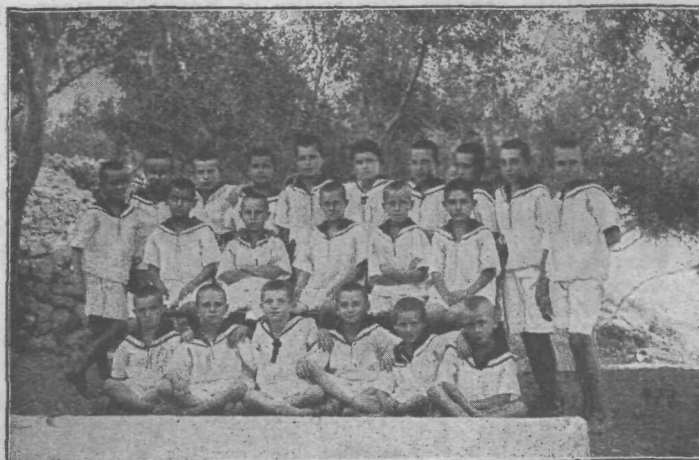
Dom je ustanovila gospa Mabel Gruiceva, rojena Američanka, ki nabira dobrovoljnih prispevkov v Ameriki in Angliji, da podpira siromašno jugoslovensko deca. Mnogo dobrega je ta plemenita žena sto-

rila že med balkansko vojno za Srbijo, osobito za ranjence in za deco padlih junakov.

Deklice v Ameriškem domu

Med svetovno vojno je gospa Gruičeva ustanovila v Nišu bolnico za deco padlih junakov. S to deco je bežala preko Albanije v Solun, ko so udrli Nemci v Srbijo. Potovala je po Ameriki in Angliji ter pre-

Dečki v Ameriškem domu

šadavala ondod o težkem položaju srbske vojske in srbskega naroda. Američani in Angleži darujejo po njenem posredovanju velike vsote za razne naprave v Jugoslaviji.

Gospa Mabel Gruićeva skrbi posebno za deco, in sicer za slovensko in hrvatsko prav tako kakor za srbsko. V Ameriškem domu se razgovarja ljubeznivo z otroki in je iz srca vesela, ko vidi, da se deca dobro počuti.

Kopanje in solnčenje

Tozu!

Kakor žarek,
ko se smeji —
take so bile
tvoje oči.

Kakor vesna
sredi poljan
bil je tvoj kratki
zlati dan.

Kakor pesem
v veselih dneh
bil je tvoj zvonki
srebrni smeh.

Takega angelčka
Bog je iskal,
pa je po tebe
na zemljo poslal.

Kakor snežec
mehek in bel
je bil oblaček,
ki te je vzel.

Kakor še nikdar
je bilo lepó,
ko je priplaval
s tabo v nebo...

Tozo, naš angelček,
kadar bo čas,
v zlatem oblačku
pridi po nas!

Anica.

Smrt.

Tiho, moji dragi,
da vas kdo ne sliši!
Plakajte na pragi:
Smrt je v naši hiši! —

Včeraj k nam prispela
s koso je čez ramo.
Plaka muca bela,
vzela ji je mamo.

Kdo bo zjutraj rano
jo lepó pozdravil?
Kdo iskal ji hrano
in ji miške davil?

Kdo bo dlako belo
skrbno ji razčesal?
Kdo bo z njo veselo
tam po podu plesal?

Tiho, moji dragi,
da vas kdo ne sliši!
Plakajte na pragi:
Smrt je v hiši! —

Janko Samec.

Zimska žalost.

Komaj slišno, pritajeno
kot zdihljaji sanj večernih
bele se gubé snežinke
v daljah mrtvih neizmernih. . .

Pada, pada . . . že pregrinja
rožno polje gosta megla.
Tiha žalost leze v dušo:
Vigred, kam si nam odbegla?

Radostna, srebrna pesem
ptičkom je v otrplih grlih
obtičala . . . Rože spijo
nad gomilami umrlih. . .

Komaj slišno, pritajeno
kot zdihljaji sanj večernih
bele se gubé snežinke
v daljah mrtvih neizmernih. . .

Miroslav Kunčič.

I. L.:

Grob sv. Nauma.

ajprej moram povedati, kdo je bil sv. Naum. Gotovo ga vsi ne poznate, dasi je eden največjih naših jugoslovenskih svetnikov. Bil je učenec sv. Metoda. Ko je namreč l. 863. prišel sv. Metod s svojim bratom Cirilom na Veliko Moravo, da bi po želji kneza Rastislava učil narod krščanske vere v slovanskem jeziku, je zbral okolo sebe več učencev, med njimi tudi 50 Slovencev iz Panonije, kjer je vladal naš knez Kocelj. Ti učenci so se naučili pisati glagolico, ki jo je bil izumil sv. Ciril, da so z njo pisali svete knjige, prevod evangelijev in druge, ki so jih rabili pri službi božji. Kakor veste, je sv. Ciril že l. 869. v Rimu umrl in Metod je sam nadaljeval veliko delo, da bi podal vsem Slovanom potrebne cerkvene knjige. Zato je zbral ob sebi učence in med temi je bil tudi sv. Naum. Toda Nemci so sovražili Metoda in so pridobili zase Rastislavovega nečaka Svetopolka, ki je začel preganjati sv. Metoda in njegove učence. Ko je sv. Metod l. 885. umrl, so morali njegovi učenci zapustiti Veliko Moravo in so šli nazaj na Balkan, od koder sta bila prišla sv. Ciril in Metod, ki sta bila rojena v Solunu. Tam so našli zavetišče na bolgarskem dvoru in so marljivo širili sv. vero med balkanskimi Slovani. Vsak učenec si je izbral svoj okraj. Med učenci so najbolj znani: Gorazd, Klemen, Sava in Naum. Sv. Naum si je izbral za svoje delovanje okolico Ohridskega jezera. To jezero ni celotno v Jugoslaviji. Njegov južni del spada k Albaniji, tako da gre meja čez jezero. In prav tam ob meji stoji danes samostan s cerkvico in grobom sv. Nauma. Zadnji čas je nastal spor, ali bo ta dragoceni košček zemlje pripadel k nam ali k Albaniji. Sv. Nauma ne časte namreč samo kristjani, ampak tudi Albanci in Mohamedanci. Na njegov grob prihajajo romarji vseh vrst in vseh ver iz macedonskih, grških in albanskih krajev. Vsi verujejo v njegovo pomoč in pravijo, da se je zgodilo že mnogo čudežev in da sv. Naum vsem enako pomaga. Zato so hoteli Albanci ta kraj zase, mi pa smo ugovarjali, ker je bil sv. Naum Slovan in je učil v slovanskem jeziku in med slovanskim narodom.

Okolica ohridskega jezera je znana po svoji krasoti in po svojem milem podnebjju. Tu raste južno sadje in dobro vino. V tej okolici je torej deloval sv. Naum in živel v puščavi pobožno življenje. Imel je dva voliča in je z njima obdeloval svoje polje. Nekoč je prišel medved in mu je raztrgal enega voliča. Bog je medveda kaznoval, moral je iti k svetniku in se dal vpreči poleg voliča in tako je svetnik oral z voličem in medvedom. Naum je umrl v visoki starosti, in na njegovem grobu so postavili cerkvico in samostan.

Lep je ta del naše domovine, ki je postal zopet naš šele po svetovni vojni. Tisoč let je preteklo, odkar je hodil tu sv. Naum, učeč slovanski narod. Pozneje so se širili tukaj divji Arnauti, ošabni Grki in krvoločni Turki. Mnoga imena so še slovanska, prebivalstvo pa je tuje...

Ako pogledate na zemljevid, vidite na severnem bregu jezera naše mesto Strugo. Tu sedemo v motorni čoln, ki je last naših mornarjev. Jadramo ob vzhodni strani, kjer leži staro mesto Ohrid. Nad bregom se dviga greben z gozdi zarasle Galičice. Ohridsko jezero je mirno, toda mornarji pripovedujejo, da pride časih v nekaj minutah huda nevihta. Na beli skali se sveti v daljavi samostansko zidovje sv. Nauma. Zadaj za njim je Podgradec, ki je pa že albanski. Na vratih samostana vidimo sliko sv. Nauma, kako orje z voličem in medvedom. Tako ga vedno slikajo. Menih nas povabi v samostan. V sredi je mala cerkva. Med vojno so bile tu hude bitke in je tudi samostan mnogo trpel. V posebni kapelici je grob. Od tu je krasen razgled na jezero in okolico (690 m). Nekoliko naprej je malo jezero in več potokov, ki prihajajo iz Prespanskega jezera, stoječega tik za Ohridskim in nad Ohridskim jezerom. Tu stojimo na meji treh svetov in treh narodov in na naših starih slovanskih tleh.

KRALJICA MARIJA IH PRESTOLONASL. PETER,
VNUK PETRA MRKONJIČA

IVO TROŠT:

Za plačilo ali zastonj.

ajčkena je bila še Zdražbova Anica in srčkana. Vsi so jo imeli radi, še najrajši oče in mati. Saj je znala vse tako lepo požlobrudrati, vse na pol in vendar vsem umljivo. Ljubko se je smehljala in našobila rdeča ustna tako ljubeznivo, da bi se omečil kamen, ko bi ga prosila kruha. Življenje se ji je kar samo ponujalo, kakor da odmeva lepa pesem čez hrib in plan v veselo pomladno jutro. Vedela je, da je samo ona najgloblje v srcu dobrima roditeljima. Začela se je zavedati svoje moči in oblasti še bolj nego svoje sreče. Ta zavest jo je prevzela, da ni prizanašala kmalu nikomur več, če ji ni obveljalo vse.

Napel se ji je šobček, užaljeno je pogledala onega, ki je vedela, da jo bo miloval, pa se je skremžilo lepo lice v tako kisel obraz, kakor ga kaže dolgo deževje. To je spravilo v nevoljo celo črnega mačka, ki je zato prenehal s svojo prejo pri peči, dvignil rep in si poiskal udobnejši kotiček poleg dimnika v podstrešju.

Anica ni prizanašala s svojo trmico naposled niti dobri mamici. Ako ji je morala mamica odreči nezmislno prošnjo ali ni mogla ustreči pretirani želji, tedaj se je začel boj s trmico Zdražbove Anice, tedaj je bila Zdražbova Anica res še majhna, a prav nič srčkana, marveč silno kričava žabica, ki se je drla z neprijetnim glasom. Tedaj jo je posnemal domači pes Sultan, ki je imel samo toliko posluha za petje, da je grdo tulil, kadar je slišal, da pozvanja cerkovnik k nevihti. — Ta način bojevanja se je zdel deklici slednjič tako zanesljiv in uspešen, da si ni želela in ne iskala nič boljšega, z njim je dosegla vse. Še več! Stavila je mami kar naravnost predrzen pogoj: »Če mi ne daš, bom pa jokala.« — In joka ni bilo potem konca ne kraja. Naposled je morala tudi mama začeti odločilen boj, da je ne zmaga mala nasprotnica.

»Počakaj!« reče Zdražbova mama. Anica je čakala brez bojazni, češ, kdo mi more kaj, če jokcam?«

Zrele črešnje so se pravkar začele smehljati z dreves. Otroci so pasli poželjive poglede na njih in strokovnjaško ocenjevali, kako so dobre. Vsak zase je požiral sline. Mestni šolarji in šolarčki so skrivaje škilili k branjevkam na sadnem trgu, kjer so sedele poleg zvrhanih jerbasonov samih črešenj. — V tem času pride neko dopoldne domov oče Zdražba in prinese nekoliko kilogramov lepih črešenj. Vsi otroci so dobili primeren delež, tudi Anica. Opazila pa je mala razbrzdanka, da je mama še spravila nekaj črešenj v jedilno omaro. »Komu neki? Kdo jih pozoblje?« je silno skrbelo Anico. Neki glasek ji je šepetal na ušesce, da bi utegnil biti kdo drugi deležen ostalih črešenj in ne ona — Anica.

Ko se razide družina po opravi, se vrne Anica sama k mami v kuhinjo in ji potoži, da je lačna črešenj, ostalih črešenj v omari. Mamica v smeh, Anica v jok. Nežni obrazek se ji nabere v take gube, da bi se ga deklica sama ustrašila. Zato ji mamica prinese zrcalo. Anica se ogleda v njem in ne verjame, da je ona ter se obrne v stran in nadaljuje neprijetno godbo. Ker je mama ni hotela poslušati, so zaigrale v očeh solzice jezice, zakaj še ni dobila črešenj. Nazadnje se zadere: »Še bom jokala — še — še — še! Dokler mi ne daš črešenj!«

»Z jokom ne zaslužiš črešenj. Drugemu sem jih obljubila zastonj,« reče mati.

»Pa ne bom jokala,« odvrne deklica.

»Potem je tudi prav. S tem je ustrezno vsem,« pravi mati.

»Pa daj črešnjel!« poprosi Anica.

»Obljubila sem jih nekemu zastonj, slišiš?« vpraša mati.

»Pa jih daj meni zastonj, saj ne jokam,« trdi hčerka.

»O ne! Ti jih hočeš z jokom zaslužiti in brez joka tudi zaslužiti! Umeš li, Anica? Ti zahtevaš za jok plačilo in za molk tudi plačilo. To ni zastonj,« dokazuje mati.

Anica je umolknila. Njena umetnost jo je privedla v zamero pri mamici ter jo slednjič grdo ostavila na cedilu. Dolgo je molčala Anica. Solze so se posušile na ličecih, očesci sta vprašujoče in razočarani zrla v svet, šobica je bila povešena, a usteca se niso več kremžila na jok. Poslej so imeli v Zdražbovi hiši samo še majčkeno in srčkano Anico!

Anka gleda v zvezde.

*Tam so bele zvezde,
v njih so stolčki zlati
in na njih sedijo
angelci krilati.*

*Pa k molitvi tihi
sklepajo ročice
in pobožno zrejo
Bogu v jasno lice.*

*Molijo za zdravje
mami in očetu,
da bi jima sreče
dal še na tem svetu.*

*In bi bilo kruha
v hiši vedno dosti,
in potem še oni
k nam prišli bi v gosti.*

Janko Samec.

Novoletna zastavica.

Priobčila Br. in Fr. Rojec.

Rešitev in imena rešilcev priobčimo v prihodnji številki.

Petar Mrkonjić.

Na prvi strani današnje številke priobčujemo pesem, ki opisuje junaške čine Petra Mrkonjića — našega pokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja. Ercegovskobosanska krščanska raja je trpela ob nasilju in krvoločnosti Turkov ter je l. 1875. vstala v skrajnem obupu in z vso upornostjo proti svojim sovražnikom. Takrat je pozval tedanjega princa Petra, ki je živel na Francoskem, glas njegovega domoljubja na pomoč tlačenim in trpinčenim bratom. Pojavil se je na čelu vstavev pod imenom »Petar Mrkonjić« — enak med enakimi, brat med brati, borec med borci »za krst častni i slobodu zlatnu!« — Petar Mrkonjić je tedaj začel borbo za osvobojenje svojega bednega naroda. In od te borbe, trajajoče skoro pol stoletja, ni odnehal prej, dokler ni združil ob svojem prestolu vseh, ki so z njim enega duha in ene krvi: vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev! — Pomembno je, da sta se l. 1875. borila s Petrom Mrkonjićem tudi Slovenca Merlak in Toman. — Kralj Peter je umrl v Beogradu dne 16. avgusta 1921, rojen pa je bil dne 29. junija 1844. tudi v Beogradu kot tretji otrok tedanjega srbskega kneza Aleksandra Karadžordževića in kneginje Perside, rojene Nenadovičeve. — Naša pesem je pripravna kot deklamovanka za razne šolske patriotične slavnosti.

Domovina Slovenov.

Naši pradedje so imeli mnogo večjo domovino, nego jo imamo mi. Kakor nam kažejo še dandanes čimena krajev, gorá in rek, so bivali Sloveni na Bolgarskem, Srbohrvatskem, Kranjskem, Koroškem, Štajerskem, zapadnem Ogrskem, Primorskem, Solnograškem, Gorenjem in Dolenjem Avstrijskem. O naših izgubah je tožil Anton Aškerc:

Kjerkoli solnce sije tod,
naš nekdanj je prebival rod.
Sedaj tod tujec širi se,
ošabno tod šopiri se,
Premehki pač mi bili smo,
da zemljo mu pustili smo.

Da, premehki smo bilil Bili smo miroljubni, pohlevni in potrpežljivi. S temi našimi dobrimi lastnostmi so se okoristili naši močnejši, brezobzirni sosede. Trgali so nam kos za kosom naše domovine, da se je naposled skrčila v meje, kakršne ima dandanes. Hujši kakor Turki so bili naši sosede na severu Nemci, na jugu Italijani, na vzhodu Madžari. Turki so nenadoma prihrumeli, oplenili naše pradede, požgali mesta in vasi, pa zopet odšli. A oni trije so prišli, zarobili naše ljudstvo in ostali. Zasužnili so naše prednike narodno, gospodarsko in kulturno...

Te besede čitamo v Koledarju Družbe sv. Cirila in Metoda za leto 1924. Govorila pa jih je vrla narodna mladenka Tilka Lekerjeva na Grobelnem. Kaj nas uče te besede?...

Simona Jenka izbrani spisi za mladino.

Simona Jenka izbrane spise za mladino sta priredila Fran Erjavec in Pavel Flere kot sedmi zvezek znane zbirke »Slovenski pesniki in pisatelji«. V te spise uvaja čitatelja obširni in doslej najpopolnejši Jenkov življenjepis, ki prinaša mnogo doslej še neznanega gradiva, spisi so pa potem razdeljeni v »Pesmi«, »Pripovedne pesnitve« in »Povesti«, zaključuje knjigo zanimiv »Tolmač«. Prireditelja sta zbrala vse najboljše Jenkove stvari, ki so primerne za mladino, tako da je pesnikova slika popolna. Nedvomno bo po knjigi mladina segla za največjim veseljem, zlasti ker jo je okrasil mladi akademični slikar Fr. Stiplovšek tudi z lepimi ilustracijami. Iz te knjige smo priobčili na 264. strani lanskega letnika podobo Simona Jenka, tega znamenitega pevca Sorškega polja. — Naj vsakdo uvrsti Jenkove pesmi v svojo knjižnico!

Nove knjige.

Andersenove pripovedke, ki jih je nekoli izšlo tudi v našem listu, je sedaj zbrala in izdala v lični knjižici naša sotrudnica Utva. — »Pratika za deco« se zove lepo opremljena knjiga, ki sta jo izdala brata Maksim in Tone Gaspari. Oba tudi »Zvončkovi« čitatelji že dobro poznajo, saj sta naša marljiva sotrudnika. — Andersenove pripovedke in »Pratiko za deco« je založila Zvezna tiskarna v Ljubljani. — V založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani so izšle knjige: Mejaši, povest iz davnih dni, odrasli mladini napisala Ilka Waštetova; sedmi zvezek Ganglovih ilustriranih zbranih spisov za mladino (basni, legende, drobne povesti); Sadjarstvo, spisal Ivan Belle, ravnatelj državne kmetijske šole v Št. Jurju ob j. ž. (v knjigi je 165 podob); Vzgojeslovje s temeljnimi nauki o dušeslovju za učiteljišča in sodne šole, spisala dr. Janko Bezjak in prof. Dragotin Pribil.

Rdeč sneg.

Kadar hočemo označiti čisto belino, pravimo: Belo kakor sneg. — Ali pa ta primera vedno velja? Ne vselej, ker imamo tudi rdeč sneg. V visokih Alpah in na planinah severnih mrzlih krajev časih opažajo rdeč ali celo krvav sneg. Cele plasti snega dobivajo bledordečo ali temnordečo barvo. To je le tanka plast na površini, spodaj pa je sneg seveda bel. Ako položimo košček takega snega pod drobnogled, opazimo, da v njem mgole izredno majhna telesa, ki jih znanstveniki imenujejo »chlamydomonas nivalis«.

V njih se nahaja rdeča tvarina, ki proizvoda ta izredni pojav. Ta telesca so v veliki množini tam, kjer je sneg pokrit s tanko plastjo prahu. Ker pa prah močno vsrkava solnčne žarke, se začne sneg tajati in v vodi se pojavi množica onih telesc, ki njih barva preide na vso plast. Taki pojavi so bolj redki in poznajo jih večinoma le planinci.

Knjiga i igra.

Hajde, brate, hajde amo,
hvataj knjigu, da čitamo,
a kad nama
rekne mama,
da sve dobro znamo,
onda ćemo malo,
da se poigramo!

Isa Velikanović.

Živali v pregovorih.

Mnogo psov — zajčja smrt.
Bojazljiv pes huje laja nego grize.
Brzemu konju ni treba ostroge.
Kdor konja lovi, mu ovsu moli.
Vol je vol, četudi mu odbiješ roge.
Laže je varovati ovce nego novce.
Osel je vodo nosil, pa je poginil za žejo.

Fotografija.

Približno 80 let je minilo, kar so izumili pripravo, da more luč naslikati podobe. To umetnost imenujemo fotografijo.

Šivalni stroj.

Velika dobrota za gospodinje, ki imajo dosti dece in mnogo šivanja, je šivalni stroj. Šele kakih 40 let je splošno v rabi. Za kar so prej rabili dva dni časa, to stroj sešije v dveh urah.

Meter.

Naši pradedje so imeli različne mere. Še zdaj govore ljudje o oralih, laktih, korakih, sežnjih, pednjih, palcih. Vse te mere so netočne. Oral je toliko zemlje, kolikor je kmet v enem dnevu izorje. A kdor je priden in ima dobro živino ter dobro orodje, izorje veliko več nego zanikarnež. Da palci, stopinje, sežnji, lakti niso pri vseh ljudeh enako dolgi, to vemo tudi vsi. Potrebno je torej bilo, da so uvedli enotno mero za vse. To imenujemo meter, ki je 10 milijonski del četrtnine zemeljskega obsega.

Svojemu prijatelju, okrajnemu šolskemu nadzorniku Andreju Rapetu.

Dan.

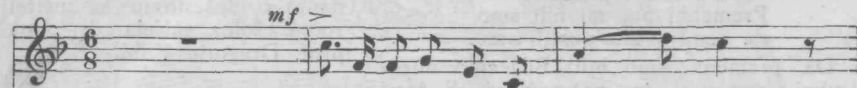
(Andrej Rapè).

(Glej: Gangl, Druga čitanka, str. 15!)

Živahno.

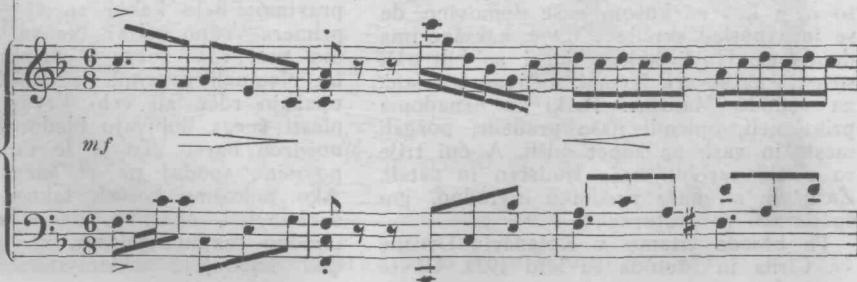
Uglasbil *Ferdo Juvánec.*

Glas

Ši-nil skoz vratca je zla - ta
Pa po-hi-te - li za njim - so

Klavir

ža - rek spet soln - čni na - svet: ——— „Vsta - ni; oj, zem - lji - ca
brat - ci vsi zla - ti lah - no, ——— glej, in po zem - lji raz -

le - pa, dra - mit pri - ha - jam te, gret! ———
lil - se dan je kot sa - mo zla - to! ———

„Vsta - ni, oj, zem - lji - ca le - pa, dra - mit pri - ha - jam te, gret! ———
Glej, in po zem - lji raz - lil - se dan je kot sa - mo zla - to! ———

KOTIČEK · GOSPODA DOROPOLJSKEGA

Cenjeni g. Doropoljski!

Hočem Vam pisati, kako je na naši šoli prišlo do Miklavževe prireditve. Že nekoliko tednov prej smo se v šoli razgovarjali o Miklavžu in smo sklenili, da se bomo naučili kakšno igrico. Sestavila sem jo sestro v madžarskem jeziku, ker še ne znam dobro slovenski. Potem sem prevedla na slovenski jezik in gospodična učiteljica mi je popravila. Hočem Vam jo napisati, morada pride prav drugim čitateljem »Zvončka«.

Iskreno Vas pozdravlja

Šari Maschanzkerjeva,
učenka III. razr. mešč. šole v Dol. Lendavi.

Odgovor:

Ljuba Šari!

Z veseljem sem prejel Tvoje pismo in mi je posebno všeč, da si se že toliko priučila našemu jeziku. Naj bo to v vzpodbudo tistim našim lenuhom, ki se boje slovenske knjige (posebno slovenske slovnice), da postanejo Tebi enaki v marljivem učenju slovenskega jezika! — Tvojo igrico priobčujem na tem mestu, ker sem uverjen, da jo bodo marsikje porabili ob bodočem Miklavžu. Naj vsakega ob uprizoritvi te igrice navdaja prijetna zavest, da jim jo daje na razpolago ljubezniva prijateljica iz našega lepega Prekmurja!

V kraljestvu cvetnih vil.

Osebe:

Miklavž z angelom;
Ankica in njena mati;
kraljica vil;
druge vile.

I. dejanje.

V ozadju je ležišče za bolno mater. Pred nogami je stolica; na njej sedi ubožno oblečena Ankica. Na nočni omarici je goreča sveča, steklenica z zdravilom in žlica. Na steni je križ, pod križem sveta podoba.

1. prizor.

Ankica da zdravilo bolni mamici. Vpraša: Kako vam je, ljuba mati?

Mati: Slabo, slabo.

Ankica poklekne pred sveto podobo in moli. — Sliši se tiha godba.

2. prizor.

Še vedno godba. — Miklavž vstopi med godbo z angelom v sobo. Ankica gleda na Miklavža na pol vstrašeno, na pol začudeno.

Miklavž: Na saneh sem prišel, da ti obrišem grenke solze, ki teko dan za dnem za tvojo bolno mater. — Vem, da te ne veselijo bonbončki in orehi, ki jih darujem po svetu otrokom. Ti zaslužiš večjega daru! Daj mi roko in pridi z menoj v tisti svet, kjer cvete ljubezen in radost.

Ankica vstane, počasi da roko Miklavžu. Vsi odidejo skozi nasprotna vrata. Konec godbe.

Zastor pade.

II. dejanje.

Ves oder je raven zelen prostor. V ozadju je stol za kraljico.

1. prizor.

Cvetne vile priplešejo pojoč na oder.

Solnce rumeno
goro zeleno
zadnjič poljubilo je.
V krilu temine
hribje, doline
tiho zavili so se.

Tam na iztoku,
v sinjem oboku
luna prikaže glavó.
Bolj se užiga,
vedno bolj miga
zvezdic prijazno zlató.

(Napev v »Zvončku« letnik 1923, štev. 3.)

2. prizor.

Kraljica sede na stol, okrog nje so vile.

Miklavž (pride z angelom in vede Ankico): Dobre vile! Privedel sem iz zemeljske doline to deklico. (Vile pritečejo k deklici in jo božajo.) Videl sem skozi okno ubožne bajtice to deklico in njeno bolno mamico. Dajte ji zdavja za mamico, njej pa zlatih rožičev! (Odide z angelom, Ankica pa ostane pri vilah.)

1. vila: Glej, kraljica, zopet boš imela novo tovarišico!

Kraljica (vstane): Pozdravljena v naši sredini! Ostani malo pri nas, da se naužiše tvoje srce veselja in ti damo zdravja za mamico! (Vilam.) Dajte ji zdravja na pot in radost v dušo! (Sede.)

1. vila (poje):

Zvonček milo poje
znani beli dan,
glas njegov odmeva
daleč v širno plan.
(Napev poljuben.)

2. vila (govori):

Šelestijo vetri bujni
v gajih valujočih
in kipijo žarki rujni
v čašah rož cvetočih.

3. vila (poje):

Kakor samo solnce
trata je rumena
in trobentica nobena
ne molči.
(Napev poljuben.)

4. vila govori poljubno kitico o kakšni cvetici.

5. vila (poje):

Pomladni cvet
odeva svet,
tako cvetemo me!
Pod nebom ptičev
trop neštet,
na vrtu lilije.
A ptički skozi
jasni zrak
lehkó, živó leté;
lehak je tudi
nam korak,
lehkó nam je srce.
(Napev poljuben.)

Vile zaporedoma dajejo Ankici cvetja.

Kraljica (vstane): Tu pa imaš zdravilo za svojo bolno mater.

2. vila: Sestre, zarajajmo v čast naši kraljici in v veselje Ankici!

Vile (potisnejo Ankico v sredo kroga in počó plešejo po znanem napevu): Barčica po morju plava...

Zastor pade.

III. dejanje.

Kakor v prvem dejanju, hiša od zunaj. Pred hišo sedi Ankica in spi. V roki drži šopek in zdravilo.

1. prizor.

Ankica (spi. Počasi se zbudi.): Moj Bog, kje sem?! Okolo mene je mraz!... A kaj ta šopek pomeni? In lepe vile, ki sem jih videla? In moja uboga bolna mamica, kaj pa je z njo?

(Vrata se odpro in mati stopi iz hiše. Ko se zagledata, se začudita, objameta in poljubita.)

Mati: Moja sirotica, kje si bila? Saj je zima, okolo nas je mraz.

Ankica: Mati!

Mati: A vendar pripoveduj, kako je bilo? Od kod si prinesla moje zdravje?

(Vse vile se prikažejo.)

5. vila: Ankica je bila v našem kraljestvu. (Miklavž se prikaže z angeli.) Privedel nam jo je sv. Miklavž, ki hođi nocoj okrog, in je ukazal, naj damo zdravja za mamico in zlatih rožič za Ankico.

Zastor pade.

*

Ljubi g. Doropoljski!

Oprostite, da Vam pišem šele prvič. Hodim v tretji razred osnovne šole. »Zvonček« mi prav ugaja.

Lansko leto bi bila rada naročila »Zvonček«, a nisem slutila, da so tako lepe povesti in tako lepe pesemce v njem.

Drugič Vam pišem še kaj več.

Iskreno Vas pozdravlja

Nežika, Ogorevčeva,
Globoko štev. 40.

Odgovor:

Ljuba Nežika!

Če Ti je bil lansko leto »Zvonček« všeč, kar nič ne dvomim, da boš tudi letos z njim zadovoljna. Le pogumno se naroči nanj! Vse lepše se čuje, ako se more ponašati slovenska deklica: »Glejte, naročena sem na časopis, ki je namenjen mladini!«

*

Velecenjeni g. Doropoljski!

Tudi jaz bi Vam rad kaj pisal. »Zvonček« si naročam že drugo leto. Posebno mi ugaja povest »Kekec na volčji sledi«. — Tudi rad prebiram pisemca Vaših kottičkarjev. Hodim v III. razred narodne šole. Prosim, naredite prostorček za moje pismo v svojem listu! Prihodnjič Vam pišem še kaj več. Sedaj pa zbogom!

Srčno Vas pozdravlja

Vaš vdani kottičkar

Mirko Kuri,
Sv. Trojica v Slov. gor.

Odgovor:

Ljubi Mirko!

Upam, da boš s Kekčevimi doživljaji v letošnjem »Zvončku« tudi zadovoljen. Saj nismo še doslej imeli mladega junaka, ki bi ga mogli primerjati s Kekcem. O priliki nam pa poveš, kako ti ugaja to, kar bomo letos pripovedovali o njem.

V XXV. leto!

Naš »Zvonček« začenja z današnjim dnem svoj XXV. letnik. Za naš list je to dovolj dolga doba. Imeli smo težke čase, ko smo se morali boriti za njegov obstanek. Ti časi so, hvala Bogu, za nami.

Danes, upamo, je našemu listu postavljen tako trden temelj, da bomo lahko brez težjih misli za njega obstanek skrbeli za čim lepši njegov razvoj, ki se naj kaže po »Zvončkovi« zunanosti, a še bolj po izpopolnjujoči se njegovi vsebini. Že današnja številka je dovolj bogato in raznoliko založena, da pride lahko vsakteri »Zvončkovih« čitateljev na svoj račun. V tej smeri in v tem pravcu bomo nadaljevali vse leto, že danes prepričani, da bodo imeli naši naročniki največ veselja in užitka z ljubeznivim našim znancem — z neugnanim in neizčrpnim Kekcem! A tudi drugega in drugačnega gradiva imamo že dovolj pripravljenega. Verjemite nam, da se ne bo ob čitanju »Zvončka« nihče dolgočasil.

Z »Zvončkom« bi hoteli v vsako našo rodovino in v vsako našo šolo. Pri izvedbi te namere potrebujemo pomoči prijateljev. Mislimo, da ni nemogoče ugoditi naši prošnji, ki se glasi tako: Naj nam vsak sedanjih naročnikov pridobi po enega novega naročnika in naj utare pot našemu listu tudi tja, kjer so ga doslej le po strani gledali ali pa ga celo ne poznajo. Naše delo je odkrito in pošteno, zato se pred nikomer ne skrivamo in se tudi nikogar ne bojimo. Mladini hočemo tudi v bodoče nuditi le zdrave duševne hrane in plemenitega razvedrila. Predvsem pa hočemo v njej gojiti in globoko ukoreniniti domoljubnega duha, da vzraste iz nje zavedno pokolenje mož in žená, ki bodo z dejanjem dokazovali nesebično ljubezen do naroda in domovine!

To je naša moška beseda, ki stopamo z njo v XXV. »Zvončkov« letnik. Obljubljamo samo to, kar nam bo mogoče izpolniti. Bili bi pa nehvaležni, ako bi se pri tej priliki ne spomnili moža, ki je stal ob zibelki našega lista in je vsa leta od začetka do danes z izredno požrtvovalnostjo in nesebičnostjo opravljal nehvaležne in odgovornosti polne posle »Zvončkovega« upravnika. In ta mož je gospod Luka Jelenc, dosedanji naš upravnik. Drugi posli so ga primorali, da je z letošnjim letom izročil upravo našega lista mlajšim rokam, sam pa gleda z zadovoljstvom na dolgoletno, vedno zvesto in od ljubezni do mladine narekovano delo. Bodi mu hvala za vse, kar je dobrega storil za naš list! Naša hvaležnost mu bodi iskreno plačilo!

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.